

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrta leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dozo za celo leto 13 gold., za četrta leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospoda učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske pošte vrata 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Cerkev in država v Ameriki.

(Francoski spisal E. Laboulaye. *)

Nekatere ideje stopijo v svet, stresajo duhove, končno pa premagajo predsodke, ki se jim protistavljajo, in predrugačijo družbi obličje. Religiozna svoboda je ena onih resnic, ki prekoračujejo poprek vse ovare. V sedemnajstem veku se je bojzljivo prikazala pod imenom „tolerance“; v osemnajstem se je imenovala svoboda vesti, dandenes se zove ločenje cerkve od države. Pod temi raznimi naslovi so oni, ki so jih branili, težili po taistem cilji: osvoboditi vest in sekularizirati državo. Dosta je uzrokov, da se opravičijo novi koraki, ki jih religiozna svoboda dandenes dela. A svetu, kateremu teorija mrzi, in ki se pred vsem neznanim tresejo, bode morebiti najboljši dokaz izgled velike dežele: po potu, po katerem so milijoni ljudi našli mir in srečo, je gotovo varno hoditi. Zato menimo, da naši čitatelji ne bodo brez zanimanja brali obravnavanje religioznega položaja Zedinjenih držav; videli bodo, da si je tam z ločenjem dveh oblastij država veliko pridobila, cerkev pa ničesa izgubila.

I.

Odkar Konstantin, poprijemši se nove moči, ki ga je dovela k mogočnosti, nij vedel storiti nič boljšega, nego upeljati krščanstvo v cesarske palače in postati ob enem veliki duhovnik paganski in pravi pravcati škof katoličanov, bilo je zedinjenje cerkve z državo postava vsem krščanskim narodom. Religija in politika ste se utemeljili skupaj; herezija je postala zločin. Knez je ortodoksiji v porabo dal vojake in glavoseke.

*) Ta članek prinaša zadnji zvezek svetovnega časopisa „Revue de deux mondes“. Ker se o tem vprašanji tudi pri nas mnogo razpravlja, podajemo ga slovenskim bralcem.

Resultat te zveze nij bil ugoden niti civilizaciji, niti državi, niti religiji. Ako se podložnikom naloži versko vodilo, nij dosta, da se kot grešniki kaznujejo oni, ki se za oficijelno sinodo ne menijo, treba je še za- braniti zlo, s tem, da se „kriva vera“ ali herezija takoj v kali zaduši; z drugimi besedami: da nobena stvar vesti ne moti, treba si je v oblast dobiti vednosti in zatreti mišljenje. Gospodarjenje cerkve, ki je za vedno ustanovljena, je imelo vedno ta vspeh, da je oviralo in manjšalo duha preiskavanja in s tem slabilo narodni genij, — priča temu rapidno nagnenje Španjske in Italijanske v sedemnajstem veku, med tem, ko so se de- žele, v katerih je prevladovala herezija, dvig- nile na prvo mesto, kakor n. pr. Anglija in Holandija. Ortodoksija ne more nadomestiti svobode.

Ali ima država kaj od te zveze? Nič. Vsikdar se cerkev vdeležuje vladanja, hoče vladati nad državo in ravnati z njo, kakor bi bila država cerkvi podložna. Ne zado- stuje jej nakladati svoje dogme in svoje po- stave, ona hoče še prvo besedo imeti pri naredbah, ki zanimajo vest, bolj ali menj naravnost. Poroča, pogreb, ves civilni stan je njen po kreposti zakramentovi; šola je njena, da vzreja v njej duše k pobožnosti; čez novinarstvo hoče tudi gospodariti, češ, da je ono zibelj razkolništva. —

Je-li cerkev kaj pridobila od te zveze, ki jo hočejo zdaj nekateri katoličani, ki so bolj goreči, nego previdni, zopet skleniti? Prinesla ji je bogatstvo in mogočnost, dva uzroka korupcije; zoper sebe pa je vzburla vsako nepokojno vest, vsakega neodvisnega duha. Vstvarila se je oficijelna ortodoksija, religija je postala gizdava formalnost, plašč, v kateri se je življenje zavilo. V katoliških deželah je ljudstvo najmanj religiozno; ateji-

zem je postal burna protestacija proti go- spodarjenji vstanovljene cerkve. To se vidi v Italiji v šestnajstem, najbolj pa na Fran- coskem v osemnajstem veku. Po preklici nantskega edikta je povsodi vse obmolnilo, nič več nij bilo religiozних diskusij; kaj si je krščanstvo pridobilo? Protestantov nij bilo več, a mesto njih so prišli filozofi z bojnim klicem: *écrasons l'infame!* t. j. osvobodimo se cerkve. Revolucija je delo mož, ki jih je cerkev odgojila, ki pa niso za-njo drugega imeli, nego protivništvo.

Vpeljevaje reformacijo v svoje države Henrik VIII. in Elizabeta nijsta nikakor ve- dela priznati tudi svobode vesti; postava o se žiganji razkolnika (*de haeretico comburendo*) se je odpravila še le v letu 1677. Henrik VIII. in njegova hči sta le v lasten dobiček hotela konfiscirati pape- žovo veljavo, in zediniti v svojej roki versko in civilno oblast; a princip protestantizma nij bil dolgo ugoden temu despotičnemu pod- vzvetju. Katolicizem je hierarhična družčina, katere vlado ima duhovenstvo; dogma, ki jo duhovni glavarji proglašajo, je postava te družčine, treba se ji je podvreči, če ne, si upornik. Protestantizem pa je po bistvu individuvelna religija; vsaka reformirana cer- kev je občina enakih udov, ki vladajočega razreda ne pozna. Religiozna resnica pri protestantih nema onega formelnega in po- stavnega značaja, ki ji ga daje katoliška cerkev. Ker je zapisana v svetem pismu, ponuja se onim, ki jo iščejo, pod taistimi pogoji, kakor znanostna resnica, vsakdo jo dobi toliko, kolikor je odkrije in umeje. Ako se smatra različnost prepričanj za doslednost iz različnosti duhov, ne more se priznavati ta učenostna intoleranca, ki tako lahko pelje do civilne intolerance. Cerkve, kljubu svojim različnostim, obnašajo se druga proti drugej

Listek.

Na morji.

(Spisal Ivan Franke.)

Qui navigant, coelum mutant,
non animum.

(Dalje.)

V ladjestaji bilo je veliko življenja, ker drugo jutro imela sta odriniti dva velika broda angleška, eden v Rombej, eden v Calcutto. Vlak za vlakom je pripeljal blago iz Aleksandrije, tudi iz Kajire. Težaki nalagajo kište in bale na velike kupe kraj vode tik barke. Za malo časa izginejo ti kupi v ladije, in tako cel večer in celo noč; kedar je zadnja kišta spravljena, brod odrine. Mirno je stalo več brodov bolj zunaj v luki, čakaje, kedaj morejo oditi skozi kanal.

Večer bil je neznano lep; oni strmi, po

vrhu ravni hribi na afrikanski strani, dvigali so se mogočneje nad temnim morjem. Pogled na okolo je ob tem času neizrečeno tužen, a velikansk. Sredi ljudi čuti se človek pred to podobo nekako zapuščenega. Daleč tam proti Nilu padajo zadnji žarki solnea na dolge ravne črte gora; povsod okolo mir, ki tlači mir uničenja.

Vprašal sem se, ali bom prišel kdaj tu nazaj. Imel sem dolg pot pred soboj čez ši- roka morja in neznane kraje. Spomnil sem se slovenske domovine, prijateljev. Koliko- krat sem v mladosti gledal vtopiti se solnea za Triglavom, a zdaj tu! Vse drugo!

Sueški zátok je tako ozek, da se vidi zemlja na obadva kraja. Samo siva, ali ru- javkasta skala! Gora za goro z razgrizenimi vrhi. Na levi se vzdiguje mogočno gora Sinai, celi kup vrhov v jasno nebo, potem je le morje. Na večer smo prešli mimo dveh sve-

tilnih stolpov na desni. Prišla je temna noč in na jutro — zginila je Afrika in Arabija. Svitlo jasno nebo se strinja z morjem krog in krog in tako pet dnij, do otoka Perim.

Brod je potniku gostilnica, sprehajališče, bivališče. Čez nekaj dnij je ozki omejeni pro- stor, sčasom ječa. Kedar nij drugega za čas preganjati, ogleduje se parobrod, na katerem se ima toliko dnij bivati. Kadar barka gre, ne potuješ, ampak si potovan, pasiven.

„Mirzapore“, brod imenovan po velikem mestu na reki Indus, bil je za 16 ali 18 dni moja domovina. Seznanil sem se tedaj naj prvo z njim. Lep nov parobrod, 4000 ton, 600 konjskih moči, uren, mogočno je rezal valove, po malo se jim priklanjal. Ker je malo bralcev „Slov. Naroda“ bilo na takih bro- dih, jim bo morda ustrezno s kratko besedo o tem. Ladija „Mirzapore“ je 165 korakov dolga, 20 široka, gre 24 čevljev globoko v

kakor sestre, da so si le v neka terih bistvenih točkah edine. Nij se tedaj čuditi, ako je Angleška do tolerance drugovercev dospela že koncem sedemnajstega veka. Res je, da so se iz te svobode izključevali oni, ki se zovejo papisti, kajti nij se jih hotelo priznati za kristijane. To je nedoslednost, ki razlaga, a ne opravičuje, politiko Italije, Španjske in Francoske, tikoma reformirancev.

Holandska je šla na potu tolerance pred Angleško. To je uzrok upljiva in velikosti te male dežele v sedemnajstem in osemnajstem veku. Holandska je bila domovina pregnancev, zemlja svobode. Leta 1646, ko je Styvesant, načelnik novega Amsterdama, zdaj Ney-Yorka, preganjal predikante, ki niso bili v soglasji sè sinodo v Dordrechtu, in pregnal kvekarje, ki so se mu s tem zagrešili, da so religijozno svobodo pridigovali, se amsterdamski uradi niso obotavljali, nego ga takoj grajali. Pisali so Styvesantu sledeče lepe besede: „Dokler se ljudje mirno vedejo, mora se jim vestna svoboda pustiti. Taka so bila načela, po katerih so se ravnali amsterdamski uradi, in ki so previdna in človekoljubna; za to so tlačeni in prognani iz vseh dežel pri nas našli zavetje v svoji nesreči. Hodite po teh potih, žéli boste blagoslov.“ Kar je Holandska izjavljala, nij bilo drugega, nego tolerance; trebalo je več, nego enega stoletja, da se je odtodi prišlo do svobode, a ta plemenita ideja nij pogнала svojih kali na starem svetu.

Znano je, da so šli zaradi preganjanja in zmešnjav na angleški zemlji disidenti vsake barve v severno Ameriko, da bi tam boga v miru, po svoje molili. Med tem, ko je Ludovik XIV. s kraljevo slepoto, ki je Francoski toliko škodovala, reformirance iz francoske zemlje zapodil, in jim niti dovolil, da bi se v Luiziani naselili, zaprla je Angleška, bolj modra in bolj politična, oči nad temi razkolniki, ki so nesli v puščavo naredbe in jezik materine dežele. Njeno kupčijstvo in njena moč je imela od kolonij dobiček; Angleška je bila iz interesa liberalna.

Leta 1620 so se prvi izseljenci, begoči pred besnostjo anglikanskih škofov, naselili v deželi, ki ima dandenes ime Nove Anglije. Ti dobrovoljni prognanci so bili independenti, nonkonformisti, to je, najbolj strogi izmed onih puritanov, katere poznamo iz Walter Scottovih romanov. Kdo, kdor je njegove

romane bral, se ne domišlja še zdaj one črnooblečene osebe, onega nepremakljivega sektirarja, smešnega formalista, ki je obesil mačko v pondeljek, zato, ker je v nedeljo miši lovila?

Naj si bode strogost vere in natančnost življenja pri puritanih še taka, ipak niso ti puritani nič manj bili razsvitljeni duhovi in v politiki dosta dalje, kakor oni, ki so jih zapodili. Republikanci iz celega srca — kajti zoprno jim je bilo gospodarjenje duhovenstva, katero jih je proganjalo, in plemenitašev, ki so jih zapustili — vsadili so v nehvaležna tla svoje nove domovine ona demokratična načela, ki so imela poroditi razglašanje neodvisnosti in vlado zedinjenih držav.

Vendar niso ti puritanci prvi ustanovili vestne svobode. Zapuščaje domovinska tla bežali so pred anglikansko cerkvijo. Nij se jim zdelo odpreti kolonijo preganjalcem, ki so jih zavidali celo za mir v prognanstvu. Masahusec je postal, kakor Geneva, krščanska republika, v kateri je z državo zedinjena cerkev odvrčala vse, kar bi moglo trgati edinost v veri ali vladi. Amerikanski puritanci niso bili nič manj intolerantni, kakor evropski katoliki, vendar pa so se od njih razlikovali v tem, da je bila njihova cerkev lajična in demokratična, in je bilo videti, da bode enkrat državljan močnejši, nego verec, in da se bo politična svoboda raztezala čez versko svobodo. (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 5. novembra.

Vso pozornost zdaj na se obrača *državni zbor*, tem bolj ker je v notranjem in vnanjem precej politično suh čas. Denes bode slovesno odprtje in prestolni govor. Po tem se bodo verifikacije brž izvršile, ker hoče vlada vsakako spraviti kritično finančno stanje pred zbornico in svoje plane potrjene imeti. — V pondeljek že ima se državni zbor popolnem konstituirati. — „N. fr. Pr.“ pravi, dá bo najbrž Rechbauer voljen za predsednika.

K statistiki državnega zbora naj dodamo še to: 124 poslancev je starih, to je taci, ki so bili že v prejšnjem državnem zboru. Vsi drugi so novi ljudje, ki še niso bili v rajhsratu. 74 taci, ki so bili prej poslanci, nij izvoljenih; ali niso bili kandidirani (kakor naš Jugovic, Črne, Poklukar, Rudež), ali pa so propali, kakor pri nas dr. Costa.

Poljska „Gaz. Nar.“ se boji, da bode v državnem zboru med Poljaki več privrženecv Zemialkovskega (torej ustavovernih Poljakov) nego narodnih.

Dalmatinski „Narodni list“ toži čez dalmatinsko birokracijo in čez ces. namestnika Rodiča, ker so pri volitvah nasilno in nepošteno delali proti narodu.

Cesar je v **Pešti** dovolil na univerzi ustanovljenje seminara za orientalne jezike, kjer se bodo Magjari odgojevali za diplomatske in konsularne službe.

Vnanje države.

Ruskemu „Golosu“ se iz Turkestana piše, da je general Kaufman 27. septembra (9. okt. po našem) iz Kive čez Kazalinsk v Cemkent prišel in je mislil iti drugi dan v Taškent. Daljne točke kontrakta, ki ga je sklenil general s kanom so: Kan se odpove pravici, brez dovoljenja ruskih avtoritet na Amu trpeti ladije, in se zaveže, turkomanskim lupežem zabranjevati vhod k ustju te reke. On dovoli dalje postavljenje ruskih faktorij na levem bregu Amuja, kjer to terjajo komercijelne zadeve, in prevzame garancijo za nedotakljivost osebe in imetja ruskih trgovcev v vseh mestih kanata, kakor tudi odgovornost za vedenje njemu poddanih Turkomanov.

Francoska „Agence Havas“ pripoveduje, da je imela 1. nov desnica in desni centrum več oficijoznih zborov. Sklepalo se je o podaljšanju Mac-Mahonove oblasti, govori se, da se mu bo pustilo predsedstvo, ali celo življenje ali deset let, ali pa najmanj šest let. Rojalisti so, kakor nekateri listi piše, tako složni, da še nikdar prej tako. Frohsdorfska „Union“ jih terja k boju za belo zastavo. Drugi listi pa pravijo, da so rojalisti drug čez družega, da ne vedo kaj bi počeli in žele na vso moč republikansko alijanco razdreti. In ta zmešnjava med njimi je čisto naravna, o slogi se pri njih še govoriti ne more. — Med tako konfuzijo pa se kaže edinost in trdnost republikancev v najlepši luči. Takoj po objavljenji Chambordovega lista je levi centrum sklenil, da je zadnji čas, da se republika organizira. Levi centrum je tedaj poklican, da vlado prevzame, čemur tudi Gambetta pritrjuje. Da bi se okrevali od smrtne udarca, ki jim ga je Chambord osobno založil, love se rojalisti na podaljšanje Mac-Mahonove oblasti, kakor se potapljaajo za bilko lovi. Broglie bi strašno rad za vedno ostal voditelj ministerstva. O Thiersovem obližji se govori o sledečem programu: 1. Podaljšanje Mac-Mahonove oblasti. 2. Nezaupnica ministerstvu Broglie. 3. Obravnavanje o konstitucionalnih predlagah gospoda Dufaure se ima takoj začeti. 4. Določenje termina razida narodne skupščine, morebiti v marec ali aprilu bodočega leta. Ako Mac-Mahon tega programa ne sprejme,

vodi, in 14 je nad vodo visoka. Na vrhu ima lesen hrastov pod. Najbolj zanimivo se vidi na tem podu, razdeljenem v dva dela, v zadnji (quaterdeck), kjer smejo biti le oficirji in potniki prvega reda, kjer se tudi ne sme kaditi zavolj gospej, in v sprednji (vorceastle). V sredi je prostor za mašino, dimnik, pred njim kapitanov most. Prav od spred so mački in njih debele teške verige, železna tuala, mašina za dvigati verige. Tu pri lepem vremenu in kadar ne bije voda čez, popravljajo matrozi jadra, se vsedajo na tla okolo rajža, hodijo počivat in se pogovarjat, tu je tudi vhod do njih prostora, kjer spé in in imajo svoje reči. Mornarji, na takih parobrodih jih je okolo 30, so tedaj najspredaj. Na tem parobrodu so Indijci od dekanskega pomorja, rujavi, opečeni od solnea, ne veliki, bolj tanke lepe rasti. Med njimi dva mlada moža lepega obraza s Kristusovo, lepo majhno brado, da jih je bilo

leško misliti si kot azijatska princa, hlače bele in dolgo suknjo, belo ali plavo iz pavo, čez ledja prepasana z robcem, na glavi slamnik brez okrajev, na mestu katerih je ovit okolo zelo dolg rudeč robec, da se vidi kot turban, in takim temnim obrazom vrlo dobro stoji, in varuje glavo solčnih žarkov. Takoj za vhom pomorščekov je kuhinja. Kuhar, črn, umazan dedec s krvavimi očmi, kuri s premogom pod kotlom in kuha rajž in le rajž, trikrat na dan rajž. V malih posodah skuha rumenega zmečkanega popra s čebulo, včasih tudi krompirja, ali pa tudi kakega sočivja. Malokdaj nareže kaj mesa vmes. Kuha za vse neevropske prebivalce broda. Zavoljo vročine ima vsa okna, ki so iz železa, ko vsa kuhinja, odprta. Veter res piše dobro skozi, žene pa tudi premogov dim na vse strani, da se kuhar kakikrat sam ne vidi. Kadar je rajž gotov, ga naloži na velike cinjaste plošče, kolikor partij, toliko plo-

štev, dene k vsakemu skledico zabele in skledico popra. Komur je palo, vzame vsake posodo eno, položi jo, kjer si bodi, kar na tla, ki so pregernena, da se ne umažejo, 5 do 8 se jih vsede okolo. Večidel najstarejši zlije zabelo čez rajž, ga dobro premečka kar z desnico in premeša, potem jedo z desnico, brez žlic, čepé in sedé okolo. Vsaki primeša popra toliko, kar mu volja. Iz cinjastega vrča se napije vsak sladke vode. Mnogokrat sem jih videl ručati, očitvidno jim je jed dobro dišala, bili so dobre volje in pomenkovali so se živo.

Z ostalo vodo po končani južini si umije vsak malo desnico, takoj se stegnejo eni v kakem kotu za kratek počitek, drugi pušijo in se pogovarjajo. Na večer beró iz korana, v svojem jeziku, ali tudi po arabski. Verujejo vsi v proroka Mohameda.

(Dalje prih.)

se bode za kandidata predsedstvu postavil admiral Pothuau, Thiersov najboljši prijatelj.

Italijanski ministerski svet je sklenil protest jezuitov proti eksproprijaciji rimskega kolegija državnemu svetu predložiti. Papež je sprejel na vernih duš dan več odpotujočih jezuitov, in jim je rekel, da je po tlačenje religiozних korporaciji delo božje previdnosti, ker se več časa nij ravnalo po disciplini in ker je spridenost med redovnike zašla.

Pruski deželni zbor je sklican na 12. novembra. Od zdaj znanih novih volitev je 68 narodno-liberalnih, 34 naprednjaških, 30 klerikalnih, 8 konservativnih, 7 novokonservativnih, 14 svobodnokonservativnih, dva danska, 8 poljskih poslancev in eden Hanoveranec.

Turški list „Baisseret“ trdi, da je porta srbskega kneza Milana pismeno povabila, naj Carjigrad obišče.

Dopisi.

Iz gornje savinske doline

2. nov. [Izv. dop.] Mi kmetje smo od nekdanj imeli pravico pasti svojo živino po planinah, katerih užitnik je zdaj ljubljanski škof. Tudi drv smo tu dobivali. A zdaj pod tem škofom nam hočejo to pravico vzeti. In kamor se mi neučeni kmetje obrnemo, povsod nas nazaj postavijo, ne vemo, kako bi svoje pravice proti škofu branili, ne vemo, kako bi se krivice varovali. Naš edini dohodek je živina. Brez planin je rediti ne moremo, brez planin nam torej obstanka nij. Mi bi jih morali celo v last kupiti, če drugače nij. Bolj ubogi pri nas zdaj še drv ne dobodo, tudi za denar ne, ker se od strani oskrbnštva prodaja les le v žage. Kdo bo nam v tej revi in nadlogi pomagal? Kje čemo pravice iskati?

Ljudje od nas že sprevidajo, od katere strani se jim krivica godi, in vedo, da so bili pri zadnji volitvi mnogi od mešnikov zapeljani in prisiljeni proti svoji volji za Kosarja glasovati. A prihodnjč ne bo šlo več.

Od Save 3. nov. [Izv. dop.] Volitve, s katerimi se je naše časnikarstvo tolikanj pečalo, ljudstvo podučevalo in k delovanju dramilo, so tedaj na Slovenskem končane. V svesti smo si, da delovanje za nje nij bilo brezuspešno, nego so marsikaterega zapanca k narodni zavesti zdramile. Takoj po izvršenih volitvah v kmetskih skupinah so bili zatajevalci naroda, vulgo nemškutarji poparjeni, ker so razvideli, da je velika množina izvoljenih poslancev narodnih načel in da so nemškutarstva tla že sprhena. A eno upanje jih je še tolažilo, namreč boljši izid volitev v mestih in trgih, in nijso se zmotili. Čudno pa je to, da so tako kratkovidni in mislijo, da je po zmagi volitev v mestih in trgih naše narodno delovanje ovirano. Slovenski narod ima še moči (in sicer mladih krepkih moči) dovolj in bode še imel. Narastaj slovenske inteligencije se leto za letom množi. Na oviranje narodnega delovanja misliti zamorejo le politično nezreli ali taki, ki sprevidijo pa še tajč, da se narodu nezvesta stranka koncu bliža. Vedite mestjani in tržani, da mnenje mest in trgov nij mnenje vseh prebivalcev na Slovenskem in mi posestniki smo še zmirom v velikej množini proti številu prebivalcev mest in trgov in ne prenehamo delati za narodno omiko in svobodo. Od tujcev in narodnih odpadnikov se ne bodemo dali nikoli pregovoriti; kajti človek, ki v so-

sedni (nemški) narod škili, za svojega mu pa mar nij, nam nij iz srca vdan ter nema namena, nam Slovincem pomagati, nego tujcem. Ptica, ki svoje gnezdo nesnaži, nij posnemánja vredna žival. Postavili so si Slovenci za kandidata mest in trgov svobodljubnega naprednjaka, vrlega domoljuba in slovenskega rojaka, g. dr. Prusa, a vi nijste marali za njega ter ste s tem pokazali, da Slovence in slovensko našo domovino zaničujete. Volili ste mestjani in tržani malih izjemkov tujca iz Dunaja za poslanca, kateri po vašem mnenji naše razmere bolj pozna, nego kateri izmed vas. Tako daleč ste šli izobraženega moža za svojega zastopnika iskat! S tem ste pokazali, da v mestih in trgih na Slovenskem sposobnih in izobraženih nemškutarjev več najti nij. To morate vendar vedeti, da spadamo mi Slovenci k slovenskemu narodu in da je vsacega patrijota prva dolžnost, za njegov razvitek in blagostanje po vsej moči skrbeti, kakor so to storili Nemci in Francozi, Grki in Rimljani. Ko bi si ti svoj materini jezik tako ne izobražili, ne sloveli bi tako v zgodovini. Vsak, ki svoj narod zaničuje, sam sebe zasramuje. Izdajci slovenskega naroda stojé že na cedilu in prepričani smo do dobrega, da bode še ta trohica brezdomovinske stranke prej ali slej iz slovenskih mest in trgov izginila. V svesti smo si, da bodo prihodnje volitve po naši patrijotični neumorni in vztrajni delavnosti na blagor slovenske naše domovine povsem še boljše izpadle, nego so letos.

Domače stvari.

— (O konferenci federalistov) nemamo še podrobnih poročil. „D. Ztg.“ pripoveduje, da sta dr. Razlag in Hohenwart govorila ostro proti taktiki Čehov.

— (Poslanec Winkler) se je v državnem zboru vsel, kakor „N. Fr. Pr.“ poroča, med „Südländerje“ v desni centrum. Glasoval menda vendar ne bode nikdar drugače kot s Slovenci. — Naša dva klerikalca, Herman in Barbo sta se pomaknila bolj proti desnici med nemške klerikalce.

— (Ljubljanski mestni zbor) je v seji 4. nov. sklenil, da bode tudi Ljubljana praznovala petindvajsetletnico vladanja našega cesarja. — Dalje se je potrdila ustanovitev ekskurendne ljudske šole na ljubljanskem močvirju in stroške za to dovolilo. To zasluži vse pohvale, ker prebivalci na morastu so bili glede poduka res strašno zapuščeni. — Na predlog dr. Supana se je potem sklenilo, 10 procentno priklado na vse direktne davke v Ljubljani naložiti za ljudske šole v Ljubljani.

— (V kranjski trgovinski zbornici) je bil 31. okt. na predlog predsednika V. C. Supana sprejet predlog, naj se sklene, da se na dnevni red prihodnjega trgovinsko-zborniškega shoda postavi osem nasvetov, v preuredbi trgovinsko-obrtniških postav preuredba obrtniškega reda, pospeševanje produktivnih asociacij, uravnava kredita, ustanovitev državne banke in deželnih bank, o novik železnicah, ki naj se brž zidajo, glede na izvožno trgovino proti jadranskemu in črnemu morju.

— (Kranjska vlada) izjavlja, da nij treba več pomočnih zdravnikov za kolero na Kranjskem.

— (Ljubljanska čitalnica) da v nedeljo 9. novembra vendar zopet enkrat eno „besedo“. Program: 1. Nagovor gospoda tajnika. 2. Šantel — „Kranjska dežela“, poje moški zbor. 3. Šubert — a) „Popotnik“, b) „Zastaveničko“, pesni za alt poje gospodičina A. Piskar. 4. Tovačovski — „Roža“, poje moški zbor. 5. Hertl — „Serenada“. Solo za violončel s spremljevanjem glasovira, gosel in brenččega zbor. Violončel igra g. kapelnik Šantel. 6. Šantel — „Pesem ljubezni“, dvospev za sopran in alt, poje gospodičini Namré in Piskar. 7. „Srbske narodne pesmi“, poje moški zbor. 8. Lortzing — „Pesem iz opere Waffenschmied“ za bas, poje gospod Kocelj. Začetek ob pol osmi uri.

— (V Ptujski čitalnici) bode 9. novembra veselica s sledečim programom: 1. Mornár, besede Preširnové, napev Fleišmanov, samospev. 2. Deklamacija. 3. Igra na citrah. 4. Igra na glasoviru. 5. Govor o primožu Truberju. 6. Tombola. P. t. gospodje članovi se uljudno vabijo; program prihodnih veselie se ob priložnosti naznani. Odbor.

— (G. dr. Ambrožič) je v predsinočni tajni seji ljubljanskega mestnega odbora imenovan za mestnega zdravnika.

— (Fanatizem.) Neki kaplan je svojemu nekdanjemu součencu, zdaj liberalcu dr. prava sledeče pismo pisal: „Maribor, 30. oktobra 1843. „Vse za vero, cesarja in domovino.“ Predragi gospodiček N.! Čudno se mi dozdeva, da si toliko prizadevaš zoper klerikalno stranko. Ali te je v resnici hudič najel, na katerega tako ne veruješ, pa prej ko si misliš te bo vsak pograbil in na vero obesil. Judež! Moraš gotovo 7 poglavitnih grehov v svoji oblasti imeti, drugače bi nasproti ravnal. Gotovo ti nijso znani. Glásijo se: 1. napuh, 2. lakomnost, 3. nečistost, 4. nevošljivost, 5. požrešnost, 6. jeza, 7. lenoba. Ti so tvoji značaji. — Sramota ti peklenska zloba! Napuh iz vseh tvojih agitacij glodi kot vražja pošast. — Lakomnost, ker bi rad postal advokat, kakor doktor Ploj, in bi si rad pri narodnih ljudeh premoženje nagrabil. Nečistost vkonča slovensko značajnost, in sovraži duhova. Nevošljivost napelje jo k jezi, ker se marsikateremu soščolcu bolje godi kot tebi, ki je kaplan. Požrešnost pogublja duhovno in telesno življenje vsakega pavijana. Jeza dela Juda Iškarijota, kateri bi v zvezi s Kristusom veliko dobrega storil. Lenoba v službi božji mu ne pripušča zdravega nauka, ampak le liberalno hudičevno neumnost v njegovem srcu rodi. — Vsi poglavitni grehi so tvoj značaj, in so te napravili za izdajico klerikalne stranke, za izdajico narodnih možakov od kojih ne zamoreš nikdar dopričati, da bi bile tolike izdajice, kakor si sam in tvoji krepolci“ itd. — Cum gratia, omikani so res! —

— (Iz Celja) se poroča, da je v škandalni pravdi proti zapeljivcem malih deklet, višja sodnija kazen še poostrila. Dr. Vernberger bo zaprt 3 leta (namestu eno leto), trgovec Vernberger 18 mesecev (nam 6), P. Pintar 2 leti (nam. 9 mes.), knjigar Tarmon 6 let.

Razne vesti.

* (Avstro-ogerski veterani). Izmed posestnikov „kanonskega križa“ živi se

138 častnikov. Ti so z dvema izjemama vsi penzionisti in jih spada 29 na generaliteto. Med generali je brčkone najstarejši lastnik 54. pešpolka feldmaršallajtnant baron Gruber, ki šteje že nad 95 let; medčastniki pa nadlajtnant Decker v Recu, ki je bil že leta 1809 raketnik.

Posluno.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalescieriè du Barry v Londonu.

Izvrstna zdravilna hrana Revalescieriè du Barry odstrani vse bolezni; namreč bolezni v želodec, v živeh, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurji in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, navál krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje krvi tudi ob času nosečnosti, scadlo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekom kljubovale.

Spričevalo št. 73.621.

Na Dunaji, 1. februarja 1871.

Neskončna hvaležnost do Vas mi daje povod, Vam te vrstice pisati. Bil sem skozi štiri mesece od strašne naduhe trpinčen; nikdo mi nij mogel olajšanja dati, dokler nijsem na svet prijatelja Vaše izvrstne Revalescieriè vzal, ki me je od tega zlega temeljito ozdravila.

Feliks baron pl. Clarov.

Spričevalo št. 65.715.

Paris, 11. aprila 1866.

Moj gospod! Moja hči, ki je izredno trpela, nij mogla prebavljati niti spati; nespečnost, slabost in nervozna razburjenost jo je prevladovala. Ona se nahaja celo dobro po čokoladi Revalescieriè, ki jo je

popolnem ozdravila, ima dober tek, dobro prebavljivost, pomirjene živce, zdravo spanje in trdno meso ter je zopet dobre volje.

H. de Montlouis.

Spričevalo št. 73.716.

Baden pri Dunaji, 14. julija 1871.

Dolgo sem se obotavljal, svoje ime kot javno spričevalo razglasiti; pa moja hvaležnost je vse pomislila premagala in iz celega srca spričujem na blagor vseh trpečih, da, ker moji ženi kakor tudi meni nij jed dišala, posebno jaz na bljevanje po jedi in hudi nespečnosti trpel, sva naposled, ko je zdravniška pomoč brez vspaha bila, k Vašej Revalescieriè pribežala in zdaj po enomesečni rabi se kakor novorojena počutiva in se Vas hvaležno spominjava.

Hugo baron pl. Dunay, grajščak.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescieriè pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescieriè-Biscuiten v pušicah à 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescieriè-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Loncu Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Tržne cene

v Ljubljani 5. novembra t. l.

Pšenica 6 gl. 80 kr.; — reš 4 gl. 60 kr.; — ječmen 4 gl. — kr.; — oves 2 gl. — kr.; — ajda 4 gl. — kr.; — prosó 3 gl. 90 kr.; — koroza 4 gl. 20 kr.; — krompir 1 gl. 80 kr.; — fižol 6 gl. 50 kr.

— masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 33 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent — gl. 95 kr.; — slame cent — gl. 70 kr.; — drva trda 7 gid. 80 kr.; — mehka 5 gl. 30 kr.

Dunajska borza 5. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68	gl.	80	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	"	40	"
1860 drž. posojilo	101	"	50	"
Akcije národne banke	947	"	—	"
Kreditne akcije	213	"	—	"
London	114	"	10	"
Napol.	9	"	14	"
C. k. sektni	—	"	—	"
Srebro	108	"	90	"

Premog

okamnelo oglje, (Steinkohle)

iz Pribil-Starctovega kremenkopa v Zeleni travi pri Zagorji se prodaja v Ljubljani po najnižji ceni v Građiši, Mauserjeva hiša št. 23. (287—1)

Rojci.

3. novembra.

Evropa: Debeve iz Šmarja. — Jete iz Kranja. Pri **Elefantu:** Medved z gospo iz Zagorja. — Flexler iz Loga. — Dionisy Josefa iz Benetk. — Mesar, Frimov iz Bistrice. — Snodic Elizabet s hčerjo iz Mosnic. — Kraffner iz Gradca. — Ott iz Linca. — Bitič iz Litje. — Gardoni iz Rimini.

Pri **Malič:** Nagy iz Dunaja. — Venzovski iz Idrije. — Bessinger iz Virtemberga. — Drill iz Gradca. — Melchior iz Gorice. — Buchwald, Buchinger iz Dunaja. — Gospa pl. Langer iz Poganic. — Durini z otrokom iz Dunaja.

Pri **Zamorec:** Urli iz Zagreba. — Herman iz Dunaja.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.** (255—99)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

„Národna tiskarna“

v Ljubljani,

v Tavčarjevi hiši, hótel Evropa, na celovski cesti,

v Mariboru,

v koroški ulici, Pöschl-novi hiši, šte. 229,

si dovoljuje s tem čestitemu občinstvu naznanjati, da je popolnem z najnovejšimi pismenkami in olesávanji, kakor tudi z najpopolnejšimi ročnimi in brzotiskalnícami ter drugimi stroji oskrbljena, in da je v stanu, vsa prejeta naročila hitro, elegantno in po ceni izvršiti.

Tiskarnica se priporoča posebno za: časopise v vseh velikostih, letna sporočila, literarna dela, koledarje, brošure, računska poročila, zapiske blaga, zapisnike cen, zapisnike društvenih udov, kataloge, račune, fakture, glave na pismeni papir, cirkulare, menjice, jedilne liste, vstopnice, diplome, vabilne liste, izkaznice, mrtvaške ali parte-liste, vizit-karte, — dalje vse sorte formulare in tabele za c. k. urade, advokate, notarje, železno-cestne in cestno-vozne liste, oznanila za prilepljenje na ogle, v mali in največji obliki, kakor vse tu ne naštete v strok tiskanja spadajoče stvari.

Končno si dovoljuje č. p. n. občinstvo in posebno gg. advokate in notarje pozorne storiti na

zalogo tiskanih formularov

in priporoča: *velike dnevne zapisne knjige, 3kratne in 2kratne ekspenzare, oglašljene in vložne pole, interimske liste, slovensko in nemško, pooblastila, na celi ali pol poli, slovensko in nemško, eksekutivske prošnje, protokole, certifikate, konsignacije, notarski repertorium in druge formulare.*